

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Naturskyddsenheten
Gunilla Davidsson Lundh
010-224 14 74
gunilla.lundh@lansstyrelsen.se

Enligt Sändlista

Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Ekeberga i Lunds kommun

Länsstyrelsen har utarbetat förslag till skötselplan för naturreservatet Ekeberga i Lunds kommun. Naturreservatet beslutades den 4 december 2014.

Skötselplaneförslaget har remissbehandlats samtidigt med förslag till bildande av naturreservatet Ekeberga i Lunds kommun.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm fastställer Länsstyrelsen skötselplanen 2014-12-04 för naturreservatet Ekeberga (bilaga 1) att gälla tills vidare.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 2.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, beslutande och Gunilla Davidsson Lundh, föredragande.

Per-Magnus Åhrén

Gunilla Davidsson Lundh

Bilagor

1. Skötselplan för naturreservatet Ekeberga 2014-12-04
2. Hur man överklagar
3. Sändlista

Länsstyrelsen
Skåne

Förslag till skötselplan för naturreservatet Ekeberga

Lunds kommun

Naturreseptatet Ekeberga läge. © Lantmäteriet Geodatasamverkan.

Fastställd 2014-12-04

Dnr 511-28704-2014
1281-237

Planförfattare: Anders Larsson, Gunilla Davidsson Lundh

Beställningsadress: www.lansstyrelsen.se/skane

Copyright: Länsstyrelsen i Skåne län

Omslagsbild: Täktskärning i den fd. tåkten.

Foto: Gunilla Davidsson Lundh om inget annat anges

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
2 Beskrivning av området.....	6
2.1 Administrativa uppgifter	6
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden	7
2.2.1 Geomorfologi och hydrologi	7
2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	7
2.2.3 Biologi.....	9
2.2.4 Friluftsliv.....	11
3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning.....	11
3.1 Övergripande mål och generella riktlinjer och skötselåtgärder.....	11
4 Specifika mål och skötselåtgärder för planeringsområdena	13
4.1 Planeringsområde B - betesmark med betesdrift.....	13
4.3 Planeringsområde Åk - åker, inkl betes- och slåttervall, med åkerbruk	14
4.4 Planeringsområde Å – ädellövskog.....	15
4.5 Planeringsområde S – trivialskog med lövträd och tall	15
4.6 Planeringsområde Vs –Lövsumpskog och videbuskage	17
4.7 Planeringsområde H – vattenmiljö, Vällsbäcken och anlagd våtmark.....	17
4.8 Planeringsområde T – f d täktområde	18
5 Friluftsliv och tillgänglighet	20
5.1 Tillgänglighet, parkering och informationsskyltar, vägvisning.....	20
6 Jakt och fiske	21
7 Utmärkning av naturreservatets gräns.....	21
8 Tillsyn.....	21
9 Dokumentation och uppföljning.....	21
9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	22
9.2 Revidering av skötselplanen	22
10 Kostnadsansvar och prioriteringar	22
10 Rödlistade arter.....	23
11 Källor	24
11.1 Litteratur.....	24
11.2 Kartor, databaser och hemsidor	24
11.3 Muntliga kontakter	24

BILAGOR

- A. Områdesavgränsning
- B. Nuvarande markanvändning
- C. Planeringsområden med anläggningar
- D. Fastighetsförteckning

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel, vilken redovisas i detta dokument.

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t ex en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl a naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

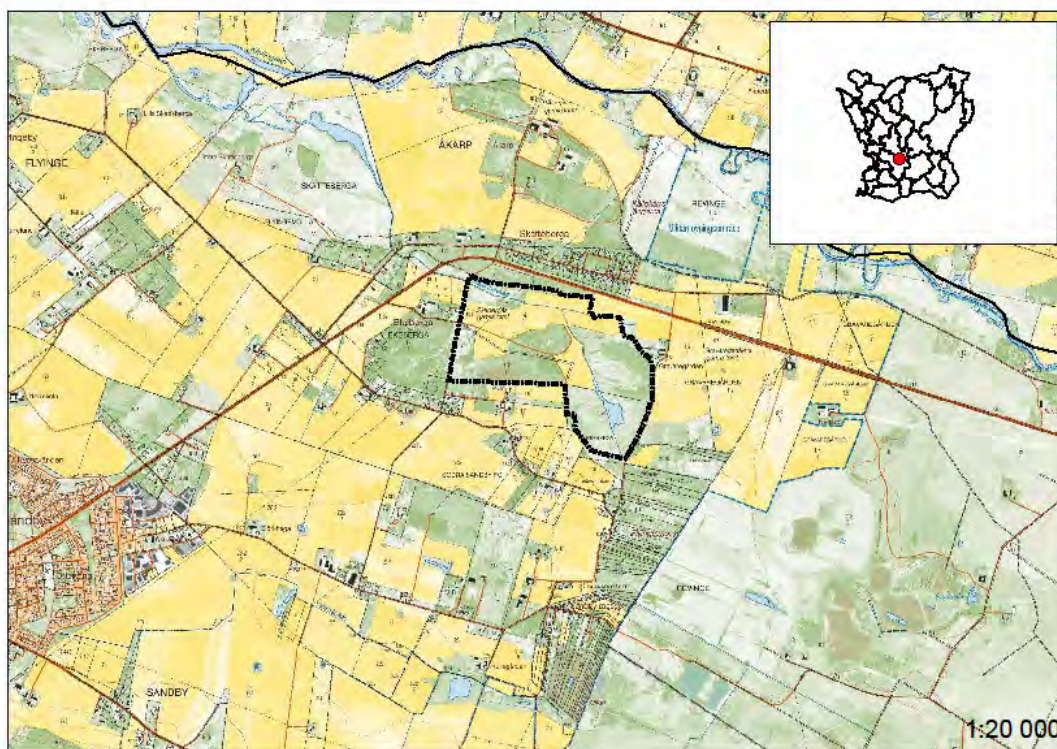
1 Syftet med naturreservatet

Syftet med reservatet är att

- Bevara och utveckla områdets biologiska mångfald i lövträdsmiljöer, våtmarker, ängs- och betesmarker och på öppna sandiga marker.
- Långsiktigt bevara och utveckla sandmarker med strukturer av blottad sand och växter som producerar pollen och nektar.
- Vidmakthålla gamla täktskärningar till gagn för backsvalar och annan sandberoende fauna.
- Bevara och utveckla naturskogslik ädellöv- och sumplövskog.
- Bevara och utveckla grovstammiga ädellövträd i brynmiljöer.
- Bevara och utveckla hävdgynnade värden i områdets våtmarker och ängs- och betesmarker.
- Utnyttja naturgivna förutsättningar och under enkla former göra området tillgängligt för det rörliga friluftslivet och som närströvområde och ridterräng, delvis längs markerade leder, och samtidigt informera om områdets natur- och kulturvärden.

Syftet ska nås genom att

- Bedriva naturvårdsinriktad beteshävd.
- Gynna grova träd och ersättningsträd till dessa.
- Lämna gamla och/eller grova träd, döende träd och död ved.
- Gallring, luckhuggning, friställning av potentiella vidkroniga ekar.
- Fri utveckling i fuktiga lövskogar.
- Rövning av lövsly och tallföryngring i det fd. täktområdet.
- Begränsat uttag av sand i den fd. täkten (husbehovstäkt).
- Att olika åtgärder vidtas för att skapa sandblottor och för att gynna ett välutvecklat fältskikt med rik tillgång på växter som producerar pollen och nektar.
- Hålla våtmarker fria från igenväxningsvegetation.
- Anordningar för besökare såsom parkeringsplats, informationsskylt samt stängselgenomgångar, anläggs och underhålls. Ev. utmärkning av ridstigar.

Figur 1. Reservatet är markerat med punktstreckad linje på fastighetskartan (se även bilaga 1).
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

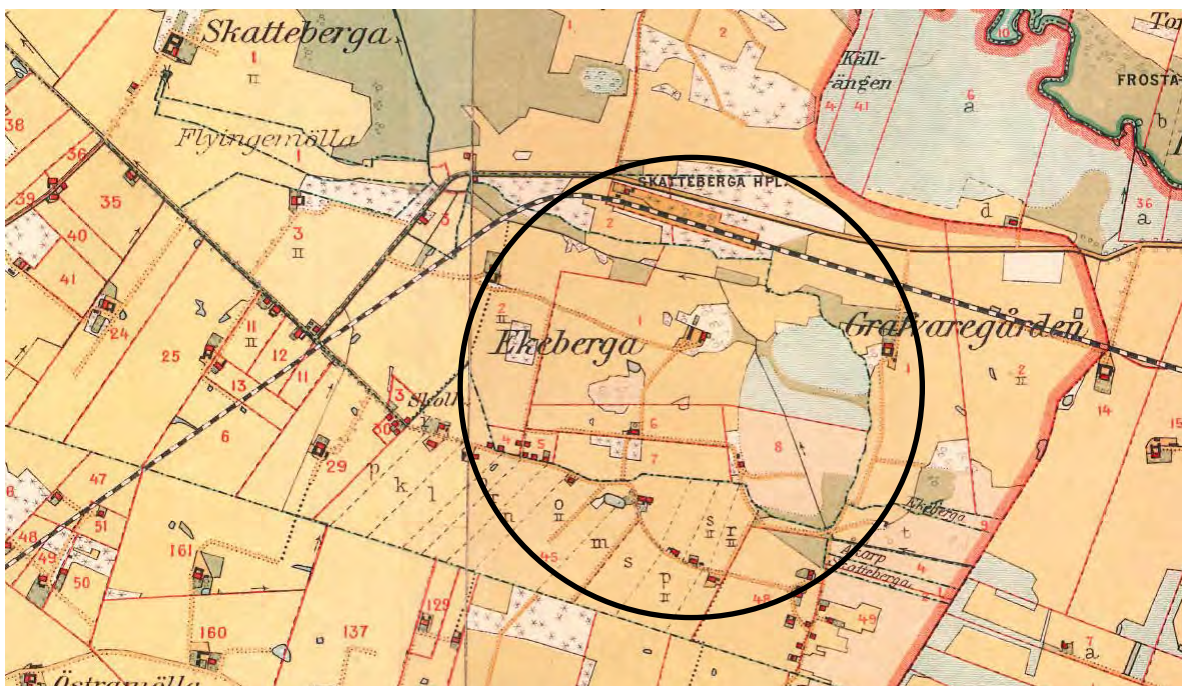
Namn	Ekeberga
Kommun	Lund
DOS-ID	1100900
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga A)
Fastigheter	Ekeberga 1:4, 1:24 (del av), Ekeberga s:2
Markägarkategori	Enskild
Läge	Ca 2 km öster om Södra Sandby samhälle
Kartblad	Ekonomiska kartor: 2C6j, 2C5j
Koordinat centralpunkt	X:399555 Y:6177193 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region	Nr 7: Skånes sediment- och horstområde
Inskrivna nyttjanderätter	Ledningsrätt för starkström: Statens vattenfallsverk och Svenska kraftnät, ledningsrätt för tele samt dikningsföretaget Södra Sandby, Flyinge, Skatteberga, Åkarp, Knutstorp och Valleberga gård.
Servitut	Ekeberga S:2 (väg)
Förvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län
Areal	ca 62 ha

god uppfattning av hur landskapet kan ha sett ut. I öster förekom stora arealer kärrmarker och torvjordar. De tunna torvjordarna var värdefulla och utnyttjades intensivt. På enskifteskartan har flera små områden noterats som "uppskurne torfgravar" (nr 37) medan andra var "igenvallade" (nr 34, 39), vilket måste tolkas som att det rört sig om en grund kärrtorvjord som brutits ut till underliggande sandjord och därefter vuxit igen med kärrväxter. Nr 38 betecknas som den gamla Åmossen och nr 40 som "En trakt Torfmåse i Kärren". Det senare är ett vidsträckt område i byägornas östra del och sannolikt bevuxen även med lågvuxen al och vide. En stor del av fastmarken i övrigt utgörs av "ljungbevuxen ängsmark" (nr 35). Intressant att notera är de skogbevuxna backarna (nr 30, 31). En betydande areal utgjordes av åker, som förmodas ha varit sandig. I beskrivningen finns även noteringar om flygsandsbackar och flygsandshålor.

Vid skiftet tillföll Östra Halfgården och markerna runt vägen åt öster bonden Sven Pehrsson (lit D på kartan). Den västra Halfgården tilldelades även kärren och torvjorden i sydöstra kanten av hemmanets ägor (lit B på kartan), förmodligen beroende på att denna typ av mark i stort sänkades i den västra delen av byn.

Den Häradsekonomska kartan från 1910-15 visar på att en stor del av ängsmarkerna omförts till åkermark. Vidare ser man att gårdarna är utflyttade från den ursprungliga tomtplatsen. Den östra Halfgården flyttades österut till den sydvästligaste av de lövskogsbevuxna backarna (nr 31 på enskifteskartan). När utflyttningen skedde är inte känt. Mossen sydväst om gården är ännu markerad med ett litet vattenhål medan det stora kärrområdet i öster och sydost i gränsen mot Grafvaregårdens rågång nu genomskärs av ett dike i sydöstlig – nordvästlig riktning. Små ängsfragment är markerade i sydost och längs bäcken (Vällsbäcken) samt i ett stråk i den norra delen av kärrmarken.

Figur 3. Häradsekonomska kartan från 1910-15 visar på att stora delar av ängsmarkerna omförts till åkermark. Objektets läge är inom den svarta cirkeln.

Mycket av landskapsstrukturerna finns kvar i den ekonomiska kartan från 1970.

Ängsfragmentet i norra delen av det forna stora kärrområdet ligger söder om ett område som är under igenväxning med alsly och som i början av 2000-talet utvecklats till en naturlig sumplövskog. En del av de sandiga och magra åkrarna har planterats eller spontant vuxit igen med skog. I den södra lövskogsbacken finns fortfarande rester av den gamla gården i form av en trädgård och ett mindre bostadshus. Bostadshuset revs 2009. En del av de ekar som idag är skyddade som evighetsträd var sannolikt vuxna träd redan i samband med enskiftet.

De sandiga jordarna i området har varit brukade som åkermark, men utnyttjas i dagsläget huvudsakligen för vallproduktion och som betesmark. Norr om Vällsbäcken i reservatets nordvästra hörn finns en naturlig betesmark under igenväxning. Här fanns förr även en särskild samfällad badstuga. Byn Ekebergas gamla tomt ligger strax norr om den tidigare grustäkten.

Den under två hundra år dokumenterade markanvändningen och flera bevarade landskapsstrukturer gör att området har ett betydande markhistoriskt värde.

2.2.3 Biologi

De biologiska värden som finns i området är främst knutna till äldre ädellövträd, framförallt ek, och till de öppna sandiga markerna, magra åkermarkerna och i den delvis efterbehandlade täkten. Det har inte utförts några mer detaljerade inventeringar men med tanke på områdets närhet till Revingefältet, som hyser en unik fauna av bl a gaddsteklar och jordlöpare, kan man

Den gamla täkten är bara delvis efterbehandlad. Täktskärningen är en bra livsmiljö för backsvala och flera insektsarter, bl a solitära bin. Igenväxning av träd och buskar pågår vilket missgynnar områdets värden för sandmarksarter.

förvänta sig en värdefull insektsfauna som är knuten till öppna sandiga marker även här.

Vegetationen karaktäriseras av torrängar och torra hedar på de sandiga områdena, med bl a, hedblomster, backnejlika, backtimjan, vitknavel, monke, ljung, bergsyra, liten blåklocka, fårsvingel, borsttåtel och rödven. På Revingefältet har det förr funnits en stor mängd öppna sandiga marker med en rik förekomst av hotade ettåriga växter såsom åkerfibbla, klibb- och alvarveronika. Dessa har dock växt igen i snabb takt. Med tanke på naturreservatets närhet till Revingefältet och de sandiga miljöerna kan området utgöra en lämplig lokal för dessa arter.

Den del av tälten som inte är efterbehandlad har sandväggar som utnyttjas av backsvalar och insekter. Den är delvis igenväxande med träd och buskar av björk, ek och sälg. Delar av tälten har efterbehandlats med matjord.

De omgivande betesmarkerna kännetecknas av både fastmarksängar och fuktängar. I brynzonerna finns äldre vidkroniga äldre ekar. På de grova ekarna, som av Lunds kommun pekats ut som sk ”Evighetsträd”, förekommer bl a flikig sköldlav och svavelticka samt steklar och vedlevande skalbaggar som är knutna till ihåliga ekar. Sumpskogen och kärrmarken med videbuskage har förutsättningarna att utveckla höga biologiska värden.

Betesmarkerna är till största delen öppna men det finns några enstaka vidkroniga ekar. Det finns även flera värdefulla ekar i brynzonerna samt i planeringsområdet SÄ.

Fågellivet är påfallande rikt med häckande grågås i våtmarken samt gott om rastande andfåglar. I lövskogsområdet förekommer glada, spillkråka samt rikligt med sångfåglar som bl a svarthätta, lövsångare, svartvit flugsnappare och rödhake.

Det saknas till stor del uppgifter om områdets svampförekomst i dagsläget men bedöms utgöras av mer vanliga arter. Det finns dock en potential för att rödlistade arter på relativt kort

sikt kan komma att etablera sig, framförallt inom ädellövskogen (planeringsområde SÄ) där det finns gamla kraftiga hasselbuketter samt grova tallar, bokar och ekar. De grova sålgarna som finns i området kan även de visa sig hysa en del ovanligare svamparter. De öppna sandiga markerna, främst i och kring den gamla tåkten, kan ha potential att hysa en del intressanta buksvampar. Med föreslagna skötselåtgärder bör det på lång sikt finnas god potential för en ökad mångfald vad gäller svampar i hela området¹.

2.2.4 Friluftsliv

Området är lättillgängligt och nås lättast från vägen mellan Södra Sandby och Revinge. Det finns inga iordningställda vandrings- eller ridstråk eller parkeringeplats. Områdets utnyttjas av närboende för ridning samt som promenadstråk längs befintliga markvägar.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Det övergripande målet är att bevara och utveckla områdets biologiska mångfald i sandmarksmiljöer, lövträdkog, våtmarker samt i ängs- och betesmarker.

3.2 Generella riktlinjer, skötselåtgärder och planerad markanvändning

Förutom de generella riktlinjerna och åtgärderna finns det områdesspecifika sådana vilka redovisas i kapitel 4 under respektive planeringsområde

Betesmarker

Betesmarkerna ska skötas med naturvårdsinriktad beteshävd vilket innebär att gödselmedel, avmaskningsmedel, jordförbättringsmedel och kemiska bekämpningsmedel inte får användas. Bete under perioden 1 december – 30 april bör undvikas. Tillskottsutfodring (stödfodring) får ske om väderleksförhållandena så kräver samt i samband med betessläpp och installning av betesdjuren (ca 2 veckor). Platser för tillskottsutfodring ska bestämmas i samråd mellan förvaltaren och djurhållaren, men bör i första hand lokaliseras till åker/betesvall. Området i sydvästra delen av naturreservatet kan med fördel omföras till betesmark.

Åkermark

Den ingående åkermarken brukas som slåtter- och betesvall. Efter sista skörden brukar djuren efterbeta marken. Åkerbruk kan även fortsättningsvis bedrivas på befintliga åkrar enligt bilaga B. Särskilt sandig åkermark i anslutning till den före detta tåkten bör brukas extensivt och skonsamt, dvs så lite påverkan som möjligt av gödsling och kemiska bekämpningsmedel. Åkermarken kan med fördel omföras till betes- eller slåttermark med naturvårdsinriktad skötsel i framtiden.

Skogen

Sumpskogen (SF) och äldre ädellövskog som domineras av gammal grov ek (SÄ) ska i huvudsak lämnas för utveckling med intern dynamik. Omkullfallna björkar får dock upparbetas som ved i lövsumpskogen. Enstaka mindre skötselåtgärder i syfte att gynna naturvärdena i ädellövskogen kan utföras. Yngre bestånd med trivialskog med löv och tall bör

---

¹ Uppgifter från Puggeheten – Skånes mykologiska förening genom Sigvard Svensson.

skötas med naturvårdsinriktad skötsel där ett visst uttag av virke och ved får ske efter länsstyrelsens tillstånd. Skogen på det efterbehandlade täktområdet kan med fördel omföras till betesmark för att på så sätt stärka områdets naturvärden som är knutna till öppen sandig mark. Den västra delen av det ekskogsdominerade området i centrala delen, norr om markvägen (SÅ), kan också betas om det bedöms som lämpligt ur naturvårdssynpunkt. Lärkbeståndet (S2) stormskadades i december 2013, men får avverkas av markägaren när det är avverkningsmoget för att därefter omföras till blandlövskog eller betesmark.

Ekar i kanten av skötselområde SÅ längs markvägen.

Sandiga marker

En mycket viktig och angelägen åtgärd på den del av täktområdet som inte är efterbehandlat är att bibehålla befintliga täktskärningar samt att öka andelen blottad sand och yngre successionsstadier med en gles, uppluckrad grässvål. Genom att fortsätta med ett begränsat uttag av sand (för husbehov) i de befintliga täktskärningarna (se bilaga B) bibehålls dessa. Solbelysningen bör vara hög, varför endast enstaka träd bör förekomma.

För att öka andelen mark med blottad sand och uppluckrad grässvål ska mekaniska åtgärder utföras. Sådana åtgärder kan vara grävning så att sand från underliggande lager kommer upp till ytan, genom bortschaktning av matjord eller genom harvning/plöjning. Efter att ett markområde åtgärdats tillåts det att växa igen medan störning sker på andra områden vid nästa tillfälle. På så sätt skapas en mosaik av ytor av olika beskaffenhet med alltifrån bar sand till ytor med sluten grässvål. På öppna ytor kan med fördel ettåriga hotade växter såsom åkerfibbla, klibb- och alvarveronika sås in. Åtgärden bör följas upp och utvärderas.

I anslutning till den gamla tåkten finns det områden med mycket sandblottor. Delar av tåkten är efterbehandlad.

Våtmark, vattendrag

Vällsbäckens fåra får underhållas enligt föreskrifterna i gällande dikningsföretag. Inom reservatet i övrigt befintliga öppna diken får underhållas vid behov efter skriftligt tillstånd från länsstyrelsen. Täckdikningar inom åkermarker får underhållas. Den anlagda dammen med omgivande våtmarksområde hävdas genom fortsatt bete.

4 Specifika mål och skötselåtgärder för planeringsområdena

Naturreseptatet har delats in i åtta olika skötselområden (se bilaga C)

- B - betesmark
- Å - åker
- SÄ - ädellövsog
- S - skogsmark med löv- och barrträd och bryn
- SF - sumplövsog
- V - vattenmiljöer
- T - fd täktområde med dominerande öppna sandytor
- Ö - övrig mark

4.1 Planeringsområde B - betesmark med betesdrift

Areal: ca 26,2 ha

Betesmarkerna domineras av välhävda marker med fuktängskaraktär men det finns även områden med frisk till torr mark. Betesmarken i östra delen genomkorsas av ett flertal grunda diken i öst-västlig riktning som avvattnar marken mot Vällsbäcken som genomskär området. Fältskiktet utgörs av en trivial flora med arter som tuvtåtel, älgört, gulvial, veketåg, gåsört och smörblomma.

På de fuktiga betesmarkerna häckar bl a grågås men de utnyttjas även av rastande andfåglar.

Det finns också partier med mer utpräglad torkmarksflora inom vegetationstyperna örtrik rödvingräsmark och torr fårsvingelgräsmark med arter som gulmåra, svartkämpar, rölleka, åkervädd och gråfibbla. Betesmarkerna är till största delen träd- och buskfria men det finns enstaka medelgrova ekar samt ett mindre skogsområde i nordvästra delen som ingår i betesmarken. Skogpartiet utgörs av äldre björk och asp med uppslag av björnbär i brynzonen mot det öppna torrängsbetet ned mot bäcken. På jordvallen (utgör även gräns för reservatet) finns det grov ek samt flera döda medelgrova och vidkroniga ekar.

Bevarandemål

- Vålhävdad öppen betesmark av fuktängs- och torrängskaraktär.
- Ohävd- och kvävegynnade arter såsom skräppor, nässlor får endast förekommer i ringa omfattning.

Skötselåtgärder utöver de som anges i kapitel 3

Löpande skötselåtgärder:

- Betesdrift som ska medverka till att all vegetation är väl avbetad vid vegetationsperiodens slut.
- Rönjning av uppkommande sly och annan ohävdvegetation.

4.2 Planeringsområde Å - åker, inkl betes- och slåttervall, med åkerbruk

Areal: ca 13,3 ha.

En del högre liggande skiften i den centrala delen utgörs av brukade åkrar, främst slåttervallar som efterbetas. Åkermark kan dock omföras till betes- eller slåttermark där markbearbetning i syfte att skapa blottad sand kan utföras.

Skötselåtgärder

- Åkrarna kan brukas med en för markerna lämplig växtföljd eller användas som slåtter- och/eller betesmark. Åkermarker på sandiga områden nära den f d tåkten bör brukas extensivt, men inte tillåtas få en sluten grässvål. Således bör den sandiga åkern omedelbart öster om tåkten sås om ungefär vart fjärde år.

4.3 Planeringsområde SÄ – ädellövskog

Areal: ca 3,4 ha.

Ädellövskog med förekomst av bok samt ett flertal grovstammiga äldre ekar i den östra halvan. De grova ekarna har pekats ut som evighetsträd i Lunds kommuns program för bevarande av värdefulla lövträd. I buskskiktet förekommer hassel och fläder och i fältskiktet rikligt med liljekonvalj. Den västra delen utgörs av yngre ädellövskog med inslag av björk och grovvuxen tall.

Bevarandemål

- Naturskogslik ädellövskog dominerad av ek.
- Det ska finnas minst 20 m³/ha död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier.
- Grova och/eller gamla träd ska utgöra 30 % av beståndets grundyta.

Skötselåtgärder

De gamla ekarna och bokarna bibehålls och tillåts en fri utveckling. Grovstammiga bokar bör få utvecklas på ytor som inte stör ekförekomsten. Vid behov röjs uppväxande yngre lövträd som riskerar att konkurrera med vidkroniga ekar och bokar. Lämpliga yngre träd med kraftig krona gynnas för att på lång sikt ges förutsättningar som ersättningsträd. För att skapa variation i trädskiktets struktur samt död ved inom området kan små luckor i yngre trädskikt (upp till 80 år) skapas där det är lämpligt. I samband med åtgärderna ska en större del av röjnings- och gallringsvirket ligga kvar inom beståndet för att öka mängden död ved.

Ädellövskogen kan i den västra delen periodvis utnyttjas som betesmark för att i kombination med röjningar och gallringar påskynda utvecklingen mot grovstammiga träd.

4.4 Planeringsområde S – skogsmark med löv- och barrträd och bryn

Areal: ca 10,1 ha.

Utgörs av ung och medelåldrig skog som ska utvecklas till flerskiktad skog med inslag av grova och/eller gamla träd och ett varierat buskskikt. Efter Länsstyrelsens tillstånd är det möjligt för markägaren att inom delområdena S5-S11 avverka träd.

Delområde S1: I samband med efterbehandlingen av täktområdet planterades de södra delarna med björk och lärk. Skogen är ännu ung och förhållandevis gles med partier där planteringen har misslyckats. Dessa ytor utgörs idag av gläntor med ett artrikt fältskikt med arter som backnejlika, backtimjan, rödsvingel, rödven, gråbo och såpnejlika. Det artrika fältskiktet och

den sandiga marken gör området lämpligt att omföra till betesmark. På så sätt förstärks reservatets sandiga naturvärden.

Delområde S2: utgörs av ett lärkbestånd som planterades i samband med efterbehandlingen av tåkten.

Delområde S3: Domineras av björk med inslag av unga vidkroniga ekar, asp och enstaka äldre tallar.

Delområde S4: Tätt bestånd med tall och björk. Om delar av täktområdet omförs till betesmark bör detta område ingå i betesfållan.

Delområde S5: Domineras av björk med inslag av ek, rönn och hägg. I kanten mot åkern finns flera vidkroniga ekar. Välutvecklad grässvål med rödven, knylhavre och kruståtel.

Delområde S6: Ung skog med tall och björk.

Delområde S7: Ung tät björkskog.

Delområde S8: Domineras av tät skog av björk med inslag av ek, rönn och hägg. Ekarna har stått trängda och kronorna är därmed ”upphissade”. Fältskiktet är sparsamt.

Delområde S9: Utgörs av medelålders skog med tall, björk, rönn och hassel samt några enstaka äldre vidkroniga ekar.

Delområde 10: Brynlövskog som inte betas domineras av ung/medelålders ek, gammal grov björk samt rönn. I östra delen flera grova tallar och flera grova vidkroniga ekar i gränsvallen. I buskskiktet finns asp, hassel, fågelbär, olvon, björnbär och brakved. Fältskiktet utgörs av vitsippa, liljekonvalj, ekorrhör och rams. Rikligt med död ved. Trädriddan i nord-sydlig riktning avgränsas på ömse sidor av stängsel och betas ej. Där finns det flera grova ekar samt grov al, någon enstaka björk samt asp, hägg, rönn och hagtorn. Det finns två broar över bäcken som ligger på järnbalkar. En ligger nära infartsvägen till betesmarken i väster och den andra under kraftledningen.

Delområde 11: Området genomkorsas av en brukningsväg. Norr om vägen finns det medelgrova högvuxna aspar med hassel, alm och fläder i buskskiktet samt en grov ek. Söder om vägen ned till bäcken dominerar grov al, några yngre aspar och enstaka ung ek samt hägg, hassel, fläder, bok och alm i buskskiktet. Nära bäcken finns en meanderslinga med högstarr. I norra gränsen finns en jordvall som även utgör gräns för naturreservatet. Området söder om bäcken utgörs av grov al med undervegetation av hägg, fläder och enstaka skogslönn.

Delområde 12: Enstaka grova brynekar i söder och öster, i övrigt äldre, grov al, hägg samt liten öppen fuktäng i östra delen. Under kraftledningen stora bestånd med videbuskage. Väster om kraftledningen huvudsakligen grov al.

Bevarandemål

- Flerskiktad skog med inslag av grova och/eller gamla träd och ett varierat träd- och buskskikt.
- Delområdena S3, S5, S8, S9 och S12 bör karaktäriseras av vidkroniga ekar.
- Delområde S10 och S11, bör karaktäriseras av fristående stora/kraftiga lövträd på jordvallen.

Skötselåtgärder

- Åtgärder som leder till en flerskiktad skog med gamla och/eller grova träd med tillgång på död ved samt ett varierat träd- och buskskikt.
- För att påskynda utvecklingen mot sparbanksekar och grovstammiga träd ska lämpliga träd väljas ut och friställas.

- Ett visst uttag av virke i samband med skötselåtgärder kan tillåtas men det bör alltid lämnas kvar gallrings/avverkningsrester i form av högstubbar och lågor för att öka mängden död ved.
- Bärande träd och buskar och ädellövträd ska gynnas vid skötselåtgärder.
- Lärkplanteringen, *delområde S2*, ska avverkas senast när den är avverkningsmogen, år 2045, för att därefter omföras till en blandskog som domineras av ek alternativt införlivas i en ev. angränsande betesmark.

Restaureringsåtgärd

- *Delområde S1- 4* bör restaureras till betesmark för att utveckla områdets naturvärden som är knuten till sandig öppen mark (se vidare under planeringsområde 4.7).

Planeringsområdet kan helt eller delvis utnyttjas som betesmark periodvis för att i kombination med röjningar och gallringar påskynda utvecklingen mot grovstammiga träd.

4.5 Planeringsområde SF – Sumplövskogar för utveckling med intern dynamik

Areal: ca 5,2 ha.

De aldominerade skogarna på fuktig till blöt mark utgörs av likåldriga bestånd med viss tillgång på död ved. Några diken genomkorsar skogarna. I sydvästra delen av reservatet finns ett kärrområde som domineras av videbuskar.

Bevarandemål

- Arealen sumplövskogar ska bibehållas och utvecklas till ett naturskogsliknande tillstånd.

Skötselåtgärder

- Planeringsområdet lämnas i princip för fri utveckling. Omkullfallna björkar får dock upparbetas och tillvaratas som ved.

4.6 Planeringsområde V – vattenmiljö, Vällsbäcken och anlagd våtmark

Areal: ca 1,4 ha.

Naturreseptatet genomkorsas av Vällsbäckens fåra. I den sydöstra delen, inom planeringsområde B, har en damm anlagts år 2002 inom ramen för Kävlingeåprojektet genom att utvidga bäckfåran. I dammen och på omgivande marker är förekomsten av grågås och andra våtmarksfåglar god. Längs bäcken växer det en del träd, framförallt klibbalal men även inslag med apel, asp, alm, äldre säl, körsbär, ek och videbuskage. På ett ställe öster om ädellövskogen (SÄ) finns det lämningar av en bro i form av stenfundament.

Bevarandemål

- Vällsbäckens grävda fåra bibehålls tillsammans med den anlagda våtmarksdammen och förhindras växa igen.

Skötselåtgärder

- Vällsbäcken kan rensas enligt gällande bestämmelser.
- Våtmarksdammen underhålls med avseende på igenväxning och rensningsåtgärder vidtas vid behov.

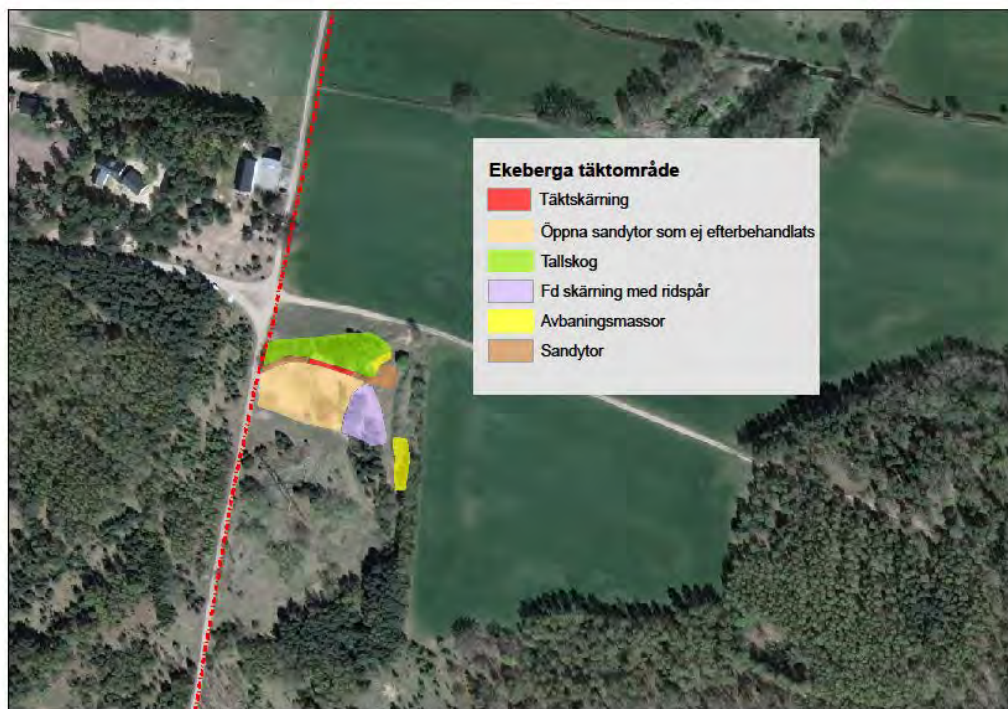
I anslutning till Vällsbäcken har en våtmark anlagts. De omgivande betesmarkerna svämmas över vid högvatten.

4.7 Planeringsområde T – f d täktområde

Areal: ca 1,6 ha.

Avslutad och delvis efterbehandlad täkt med sandmaterial med ännu inte efterbehandlade täktskärningar, mindre avbaningsmassor och sandytor. Viss igenväxning med träd och buskar av främst björk, sälg och tall förekommer. Området norr om planteringen (delområde S1) och söder om täktområdet som ej efterbehandlats utgörs av ett gräsdominerat förhållandevis öppet område med varierande topografi. Vegetationen är till stora delar frodig och domineras av arter som gynnas av ohävd och näringsrikedom såsom knylhavre, åkertistel, renfana och kärtistel. Det finns även inslag av sandig mark med torrängsvegetation med arter såsom rödven, fårsvingel, borsttåtel, sandstarr, hedblomster, blåmonke, bergsyra, fältmalört, backnejlika, liten blåklocka och gråfibbla.

För att utveckla och stärka områdets naturvärden som är knuten till öppen sandig mark bör delområdena S1-4 tillsammans med delar av planeringsområde T omföras till betesmark.

Flygbild över tåktområdet

Bevarandemål

- Bevarande av öppna sandblottor och tåktskärningar i den norra delen för att gynna backsvalor och sandlevande insekter.
- Bevarande av ett till största delen öppet område med inslag av buskar och träd.
- Utveckla ett litet antal glest stående unga ekar till träd av sparbankstyp inom de delar som blivit efterbehandlade.
- Det ska finnas en stor rikedom på örter som producerar nektar och pollen.

Skötselåtgärder

- Mindre uttag av sand för husbehov i samråd med förvaltaren för att bibehålla öppna tåktskärningar.
- Markstörning för att skapa en högre andel blottad sand och yngre successionsstadier genom mekaniska åtgärder, se även kap 3.2.
- Försiktig röjning av inväxande lövvegetation och tallföryngring. Sälg och hagtorn bör gynnas. Enstaka ekplantor tillåts utvecklas till solitära ekträd. Uppväxande vedartade växter under kraftledningen hålls efter.
- Röjningsrester av vedartad vegetation ska bortföras från området.
- Visst markslitage eftersträvas för att förhindra igenväxning och ett slutet vegetationstäck.
- Ev. insådd av hotade ettåriga växter såsom åkerfibla, klubb- och alvarveronika på öppna ytor.

Restaurering

Södra delen av området kan med fördel omföras till betesmark tillsammans med planeringsområde S1-4.

4.8 Planeringsområde Ö – övrig mark

Areal: ca 0,07 ha.

Delområde Ö1: Här låg tidigare den gård som flyttades hit från Ekeberga by i samband med enskiftet. Det finns inte mycket kvar av husgrunden, men däremot en sk. kaffegrotta som håller på att växa igen samt en öppen gräsyta. Kaffegrottan har byggts med grundstenar från de rivna ekonomibyggnaderna ². Det finns flera trädgårdsväxter såsom rhododendron, syren, magnolia, berberis och äppleträd, som minner om bosättningen.

Delområde Ö2: utgörs av en kraftledningsgata.

Delområde Ö3: utgörs av en mindre markväg genom området.

Bevarandemål

- Kaffegrottan ska hållas fri från uppväxande träd och buskar, Ö1.
- Området ska utgöras av ett till största delen öppet område med begränsat inslag av buskar och träd, Ö1.
- Kvarvarande husgrunder bör så långt möjligt synliggöras och bevaras, Ö1.

Skötselåtgärder

- Röjning av vedartad igenväxningsvegetation, samt ev nödvändig slåtter på den öppna gräsdominerade ytan, Ö1.
- Underhåll av ledningsgatan sköts av ledningsägaren. Det avverkade materialet bör om möjligt läggas i högar, Ö2.
- Underhåll av markväg, Ö3.

5 Friluftsliv och tillgänglighet

5.1 Tillgänglighet, parkering och informationsskyltar, vägvisning

Reservatet kan nås med hjälp av allmänna kommunikationer till busshållplatsen vid Skatteberga och därifrån till fots.

Friluftslivet får inte medföra förstörelse eller omfattande slitage på de natur- och kulturmiljövärden som finns i reservatet. Ridning i vissa sandiga områden liksom i begränsad omfattning på täktslänter gynnar dock utvecklingen av biologisk mångfald i området.

Inom reservatet ska områden där det är tillåtet att rida markeras ut i fält. Dessa områden är delar av planeringsområde T och S1 samt på markvägen. Vid behov kan även en

---

² Muntlig uppgift från Sven Astell

promenadslänga märkas ut. I övrigt kan befintliga markvägar och stigar användas. Information om områdets natur- och kulturvärden saknas idag. Informationsskyltar om naturreservatet bör sättas upp i anslutning till en parkeringsplats vid den f d tåkten. Det ska även finnas möjlighet att sätta upp mindre skyltar med information om speciella områden eller objekt i anslutning till dessa ute i reservatet.

Renhållnings- eller sanitära anordningar för allmänheten inom naturreservatet saknas och erfordras ej.

Mål:

- Det ska finnas väl underhållna och uppdaterade informationsskyltar med beskrivning om naturreservatet.
- Det ska finnas utmarkerad ridstig inom planeringsområde T och S1 samt på markväg.
- Det ska finnas en parkeringsplats för ca 4-6 bilar.
- Det ska finnas stängselövergångar eller grindar på lämpliga ställen.

Engångsåtgärder

- En liten parkeringsplats anordnas i anslutning till f d tåkten.
- Utmärkning av ridstigar.
- Informationsskyltar om naturreservatet sätts upp.
- Nya stängselgenomgångar sätts upp vid behov.
- Ev. sätts en informationsskylt om tåktområdets värden upp med upplysning om att det är olämpligt att hoppa i branterna med tanke på backsvalor och sandmarksinsekter.

Underhållsåtgärder

- Förvaltaren ansvarar för att underhålla parkeringsplats, stängselövergångar, skyltar och stigmarkering.

6 Jakt och fiske

Jakt får ej ske inom naturreservatet. Skyddsjakt som bedöms erforderlig av naturvårdsförvaltaren för att förhindra skador på områdets naturvärden eller för att undanröja djurs lidande får dock ske efter samråd med markägaren.

7 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

9 Dokumentation och uppföljning

9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder. Dokumentation och uppföljning av utvecklingen inom f d täktområdet och angränsande sandiga områden bör ske vart 3:e år. Uppföljningen ska utföras av länsstyrelsen.

9.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas efter ny kunskap.

10 Kostnadsansvar och prioriteringar

Länsstyrelsen erinrar om en brukares möjligheter att söka EU-ersättningar för brukandet av hävdade markområden.

I tabellen nedan sammanfattas planerade skötselåtgärder och prioriteringen av dessa

Skötselåtgärd	När	Planerings- område	Kostnads och åtgärdsansvarig	Prioritet (1-2)
Betesdrift	Årligen	B	Markägare/arrendator	1
Åkerbruk inkl slåttervall	Årligen	Å	Markägare/arrendator	1
Röjning, framröjning av träd i ädellövskog	Vid behov	SÄ	Länsstyrelsen	2
Röjning, avverkning, framröjning av värdefulla träd i trivialskog och bryn	Vid behov	S	Markägaren/ länsstyrelsen	2
Avverkning av lärk	Senast 2045	S2	Markägaren	1
Åtgärd i f d täkt	Vid behov	T	Markägaren/brukaren/ Länsstyrelsen	1
Ev. omföring till betesmark	-	S1-4, T, ev. del av SÄ,	Länsstyrelsen	1 för S1-4
Röjning av fd. gårdsplats	Vid behov	Ö1	Länsstyrelsen	2
Vattendragsunderhåll	Vid behov	V	Markägaren	2
Underhåll av markväg	Vid behov	Ö3	Markägare och nyttjanderättshavare	-
Röjning av ledningsgata	Vid behov	Ö2	Ledningsägaren	-

I tabellen nedan sammanfattas och prioriteras åtgärder för områdets utmärkning och tillgänglighet för besökare:

Skötselåtgärd	När	Var	Kostnads och åtgärdsansvarig	Prioritet (1-2)
Framtagning av informationstavlor	snarast	-	Länsstyrelsen	1

Uppsättning och underhåll av informationstavlor	snarast	-	Länsstyrelsen	1
Uppsättning och underhåll av gränsmarkering	snarast	-	Länsstyrelsen	1
Anläggning och underhåll av P-plats, stigar, stigutmärkning, stängselövergångar	När det bedöms som lämpligt. Underhåll sker löpande vid behov.	-	Länsstyrelsen	2

10 Rödlistade arter

Nedan förtecknas påträffade rödlistade arter som är inrapporterade på artportalen samt uppgifter från en översiktlig inventering av naturvärden knutna till grova lövträd vid Ekeberga och Garvaregården. Rödlistade arter anges med förkortning av hotklass enligt ArtDatabankens rödlista från 2010³.

Insekter	Vetenskapligt namn	Hot/status	Substrat
Allmän metallvingesvärmare	<i>Adscita statices</i>	NT	Öppna blomrika sandmarker
Kustsandbi	<i>Halictus confusus</i>	NT	Öppna blomrika sandmarker
Getingrovfluga	<i>Asilus crabroniformis</i>	VU	Sandig betesmark
Mjölfly	<i>Eublemma minutata</i>	EN	Torra öppna sandmarker
Rödfläckig blåvinge	<i>Aricia agestis</i>	NT	Öppna blomrika sandmarker
Ängsnätfjäril	<i>Melitaea cinxia</i>	NT	Öppen mark
(stekelfluga)	<i>Myopa hirsuta</i>	NT	Öppna blomrika sandmarker
(bladbagge)	<i>Cryptocephalus sericeus</i>	NT	Öppna blomrika sandmarker
Praktbyxbi	<i>Dasypoda hirtipes</i>	NT	Öppna blomrika sandmarker
Allmän purpurmätare	<i>Lythria cruentaria</i>	NT	Öppna blomrika sandmarker
Smal frölöpare	<i>Harpalus anxius</i>	NT	Öppen sandig mark
Mindre blåvinge	<i>Cupido minimus</i>	NT	Öppna blomrika sandmarker
Almsnabbvinge	<i>Satyrium w-album</i>	NT	Alm

³ Hotkategorier enligt fastställd svensk rödlista av ArtDatabanken från 2010. Hotkategorierna är: NT=missgynnad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad, RE=försvunnen och DD=kunskapsbrist, LC=Rödlistade 2005, numera livskraftiga populationer; S= Signalart; ÅGP= ingår i ett åtgärdsprogram för hotade arter.

Bredbrämad bastardsvärmare	Zygaena lonicerae	NT	Blomrika ängsmarker
	Diaperis boleti	Mindre allmän	Svavelticka på ek
	Eledona agaricola	Mindre allmän	Svavelticka på ek
	Mycetophagus multipunctatus	Sällsynt	Svavelticka på ek
Cederdoftande trämyra	Lasius fuliginosus	Tämligen allmän	Grov ek
Kärlväxter			
Hedblomster	Helichrysum arenarium	Fridlyst	Sandig mark

11 Källor

11.1 Litteratur

Malmqvist, A. Naturcentrum AB, 2002. Översiktlig inventering av naturvärden knutna till grova lövträd i Ekeberga, Garvaregården, mellan Södra Sandby och Revingeby.

Lunds kommun, Tekniska förvaltningen Park och naturkontoret, 2004. Skyddsvärda lövträdsmiljöer i Lunds kommun - inventering och naturvärdesbedömning av utalda lokaler med evighetsträd. Författare Malmqvist, A. Naturcentrum AB.

Länsstyrelsen Skåne, 2011:19. Inventering av gaddsteklar på plöjda och grävda ytor på Revingehed 2010.

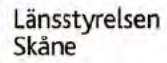
Länsstyrelsen Halland, 2009. Information om hotade arter – Det kryllar i tåkten. Informationsmaterial inom Åtgärdsprogram för hotade arter.

11.2 Kartor, databaser och hemsidor

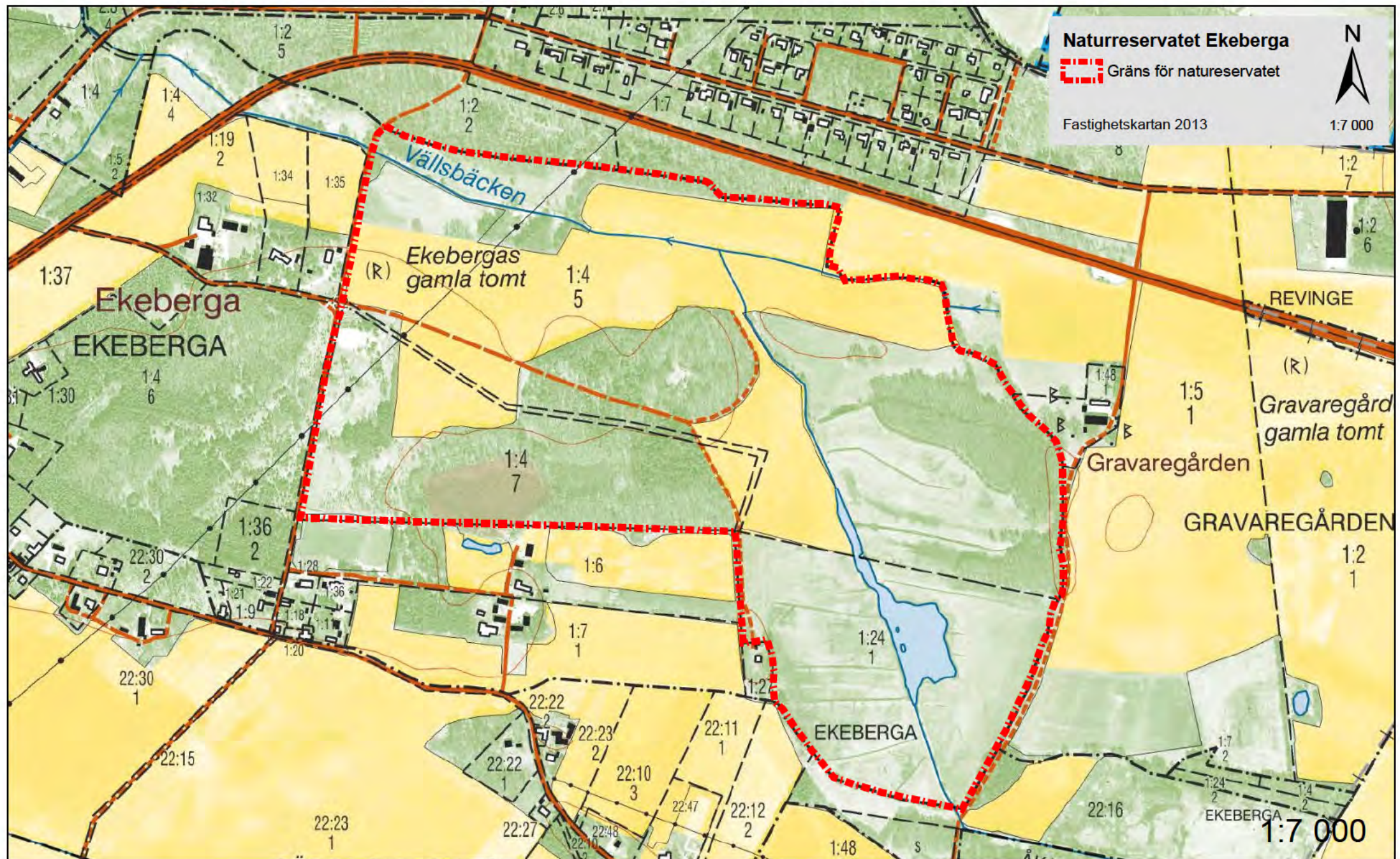
Laga skifteskarta Ekeberga by 1824 (Lantmäteriets historiska kartor)
Häradsekonomiska kartan 1910-15
Skogens pärlor, Skogsstyrelsen
Artdatabanken
Artportalen
Riksantikvariets fornsök

11.3 Muntliga kontakter

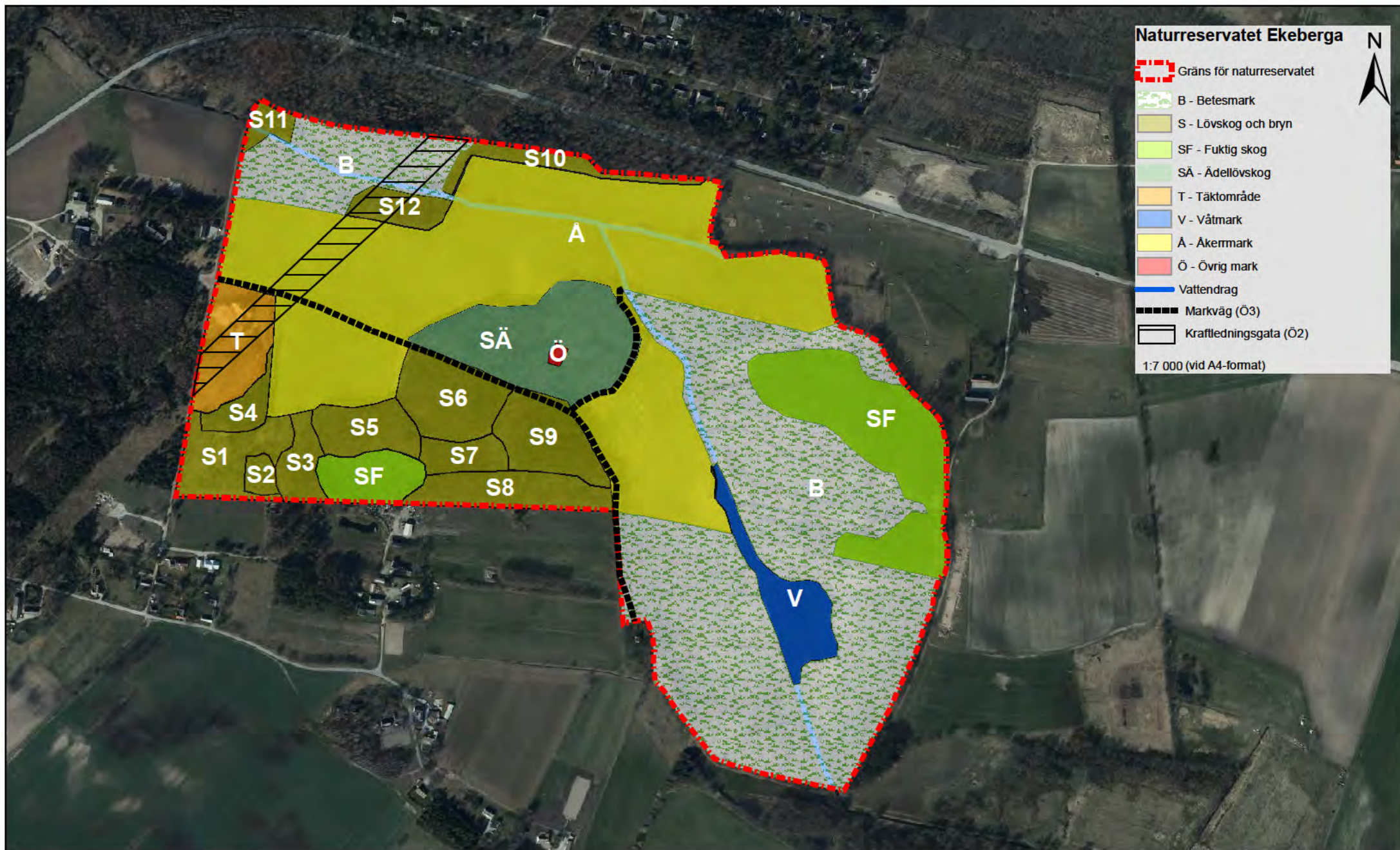
Sven Astell

Dnr 511-2160-12
1281-237

Naturreseptatet Ekeberga i Lunds kommun syftar till att långsiktigt bevara natur-, kultur- och geomorfologiska värden i ett kulturpräglat landskap.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreseptat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med reseptatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftsliv och turism, samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske.